

Οι γυναίκες της Κυθρέας που αναχωρούν

του Νίκου Ορφανίδη

Σκέφτομαι ξανά τον δύσκολο Ιούλιο, με τον καύσωνα και τις ημέρες του θανάτου, που τις μνημονεύουμε ως λαός κατατρεγμένος στην ιστορία. Κι έπειτα όλο εκείνο τον κόσμο που οδοιπορεί, χρόνο με το χρόνο, για τον άλλο τόπο, με εκείνο τον καημό και το παράπονο για την εξορία και τον ξερριζωμό, που μας προέκυψε βιαίως, εδώ και 41 τόσα χρόνια. Έτσι αναχωρούν οι δικοί μας άνθρωποι, οι άνθρωποι με τους οποίους μεγαλώσαμε, μέσα στα περιβόλια και τα νερά της Κυθρέας. Τα γράφω αυτά, μέρες που 'ναι, καθώς εορτάζουμε την Αγία Μαρίνα κι επιστρέφουμε στο ναό της, που άλλοτε πανηγύριζε.

Μνημονεύω σήμερα τις γυναίκες, τις φίλες μας, τους δικούς μας ανθρώπους της Κυθρέας που έφυγαν τώρα, αυτές τις μέρες, μέσα στο θέρος. Τη Θέλμα, την Ελλίτσα, τη Ρίτσα, τη Δέσπω. Όλες έφυγαν επωδύνως, με τον δικό τους τρόπο, με εκείνο τον καημό από την ανίατη ασθένεια, αλλά και άλλα πολλά, καθώς και τον ανίατο καημό της εξορίας και του ξερριζωμού. Της απώλειας του μαγικού και ονειρικού τόπου της Κυθρέας. Του κόσμου της καλοσύνης και της αδωότηας.

Σκέφτομαι πως θα επέλεξαν να αναχωρήσουν μέσα από τα καταπράσινα περιβόλια και τα νερά. Έτσι πρέπει να έφυγαν, έτσι όπως έφυγε, όπως αναχώρησε άλλοτε η Κυθρέα, βεβηλωμένη τώρα πια και λεηλατημένη και αγνώριστη.

Για τη γειτονιά μας που αδειάζει ο λόγος και πάλι σήμερα, και μνημονεύω τη Θέλμα Χριστοδουλίδου Μιχαηλίδου, με εκείνη τη στιβαρότητα και σοβαρότητα που απέπνεε ο κόσμος της Κυθρέας, και την Ελλίτσα Στυλιανίδου, που αναζητούσε και έψαχνε και μετείχε τόσο έντονα άλλοτε στα κοινά, αλλά και τη χαροκαμένη Ρίτσα Ζαμπακίδου και τη χαρωπή και γελαστή Δέσπω Παυλίδου Κανικλίδου, με εκείνο το δυναμισμό, όπως μεγαλώσαμε σχεδόν μαζί, με σημείο αναφοράς τον Άγιο Ανδρόνικο και την ερειπωμένη του πια εκκλησία, και την Αγία Μαρίνα, σε εκείνους τους εορταστικούς και πανηγυρικούς και ηρωϊκούς χρόνους. Μια κατάθεση μνήμης και επιστροφής σε αλλοτινούς χρόνους αυτά που γράφουμε πια, με ένα πείσμα και μια επιμονή ακατανόητη για τους πολλούς, που δεν έζησαν την απώλεια του τόπου.

Γυρίζω, λοιπόν, ξανά, στη Θέλμα, με εκείνο τό παλιό αρχοντικό της, με την πέτρα και τον κήπο και τό γασεμί μπροστά, δίπλα η εκκλησία της Αγίας Μαρίνας. Κι έπειτα σε εκείνα τα βιβλία που ήταν χωμένη, στο τείχος της Λευκωσίας, με εκείνη την αγάπη και το πάθος της, έτσι διακριτικά για όλους εμάς που γράφαμε.

Κι ακόμα στην Ελλίτσα, που κρατούσε κάποτε την ΟΧΕΝ νεανίδων Κυθρέας, αλλά και όσα με τόσο πάθος έκανε στους δρόμους του κόσμου, με τόσο ζήλο και αγάπη, σπουδάζοντας και μελετώντας.